

Yargı Reformu Paketinin Getirdiği Bazı Yeni Düzenlemeler

Barış Kalaycı (<https://gun.av.tr/tr/cv/baris-kalayci/>)

Filiz Toprak Esin (<https://gun.av.tr/tr/cv/filiz-toprak-esin/>)

Çalışma Alanı: Ticari Suçlar ve Yolsuzlukla Mücadele (<https://gun.av.tr/tr/ticari-suclar-ve-yolsuzlukla-mucadele/>)

Son zamanlarda gündemde sıkça yer bulan yargı reformunda ilk adım atıldı. 24 Ekim 2019 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 17 Ekim 2019 tarihli ve 7188 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*’la (“7188 sayılı Kanun”) özellikle ceza yargılamasında ciddi değişiklikler yapıldı. Bu değişiklikler arasında ticari hayatı daha fazla etkileyebileceğini düşündüğümüz değişiklikler şöyle özetlenebilir:

1. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (“TCK”) 75. maddesinde düzenlenen önödeme kurumunda faile üç taksitle ödeme imkanı getirildi. Bilindiği üzere, uzlaştırma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçlarda, suçun faili verilebilecek cezanın aşağı sınırını soruşturma giderleriyle birlikte ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmamaktadır. 7188 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik uyarınca artık failin talep etmesi üzerine, bu önödeme miktarı birer ay arayla eşit üç taksit halinde ödenebilecektir. Taksitler süresinde ödenmezse önödeme hükümsüz kalır ve soruşturmaya devam edilir.

Ayrıca 7188 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikle 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 32. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde yer alan dernek yöneticilerinin derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmaması veya tasdiksiz defter tutması suçları hakkında da önödeme uygulanabilecektir.

2. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (“CMK”) 171. maddesinde savcıya, üst sınırı en fazla 1 yıl hapis cezasını gerektiren suçlar için yeterli şüphenin varlığına rağmen kamu davasının açılmasını beş yıl erteleme yetkisi verilmişti. 7188 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik uyarınca artık savcı üst sınırı en fazla 3 yıl hapis cezasını gerektiren suçlar için kamu davasının açılmasını beş yıl erteleme kararı verebilecektir. On beş yaşının doldurmamış çocuklar için üst sınırı en fazla 5 yıl olan hapis cezalarında bu yetki kullanılabilir. Bu erteleme süresinde kasıtlı bir suç işlenmediği takdirde kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilir.

3. 7188 sayılı Kanun’la CMK’nin 250. maddesinde değişiklik yapılarak ceza yargılamasına **seri muhakeme usulü** getirilmiştir. Maddede sayılan katalog suçlar için getirilen bu usulde savcı şüpheliye seri muhakeme usulünün uygulanmasını teklif eder, şüpheli müdafii huzurunda teklifi kabul ederse bu usul uygulanır.

1.1.2020 tarihinde yürürlüğe girecek olan seri muhakeme usulüne ilişkin hükümler incelendiğinde öne çıkan adımlar şu şekildedir:

Savcı suçun cezasının alt ve üst sınırları arasında tespit edeceği temel cezadan yarı oranında indirim uygulayarak yaptırımını belirler. Bu yaptırım hapis cezası ise diğer seçenek yaptırımlara çevrilebilir, ertelenebilir veya hükmün açıklanması geri bırakılabilir. Daha sonra savcı, belirlediği yaptırımla birlikte seri muhakeme usulünün uygulanmasını yazılı olarak görevli mahkemeden talep eder. Mahkeme, şüpheliyi müdafii huzurunda dinledikten sonra şartların gerçekleştiği kanaatine varırsa talepte belirlenen yaptırım doğrultusunda hüküm kurar; aksi takdirde talebi reddeder ve soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla dosyayı Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Mazeretsiz olarak mahkemeye gelmeyen şüpheli, bu usulden vazgeçmiş sayılır. Seri muhakeme usulü herhangi bir sebeple tamamlanamazsa seri muhakeme usulüyle ilgili belgeler soruşturma ve kovuşturma evrelerinde delil olarak kullanılamaz. Mahkeme seri muhakeme usulünün uygulanmasını kabul ederse bu hükme CMK m. 267 vd. hükümleri uyarınca itiraz edilebilir.

Ayrıca seri muhakeme usulüne tabi işlerde seri muhakeme usulü uygulanmadan düzenlenen iddianameler iade edilir.

Seri muhakeme usulüne tabi suçlardan çalışma hayatını en çok etkileyeceğini düşündüklerimiz şunlardır: Parada sahtecilik (TCK madde 197, ikinci ve üçüncü fıkra), Mühür bozma (TCK madde 203), Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK madde 206).

4. 7188 sayılı Kanun'la CMK'nin 251 ve 252. maddelerinde değişiklik yapılarak ceza yargılamasına **basit yargılama usulü** getirilmiştir. Bu usule göre adli para cezasını ve/veya üst sınırı en fazla 2 yıl hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulü uygulanabilir.

Seri muhakeme usulü gibi 1.1.2020 tarihinde yürürlüğe girecek olan basit yargılama usulünde şu sıra izlenecektir:

Bu usulün uygulanmasına karar verilirse mahkemece iddianame; sanık, mağdur ve şikayetçiye tebliğ edilerek, beyan ve savunmalarını on beş gün içinde yazılı olarak bildirmeleri istenir. Tebligatta duruşma yapılmaksızın hüküm verilebileceği hususu da belirtilir. Beyan ve savunma için verilen süre dolduktan sonra mahkemece duruşma yapılmaksızın ve Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaksızın karar verilebilir, mahkumiyet kararı verildiği takdirde sonuç ceza dörtte bir oranında indirilir. Verilecek hapis cezası ise seçenek yaptırımlara çevrilebilir, ertelenebilir veya hükmün açıklanması geri bırakılabilir. Mahkemece gerekli görülmesi hâlinde hüküm verilinceye kadar her aşamada duruşma açmak suretiyle genel hükümler uyarınca yargılamaya devam edilebilir.

Basit yargılama usulüne göre verilen kararlara itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir. İtiraz üzerine hükmü veren mahkemece duruşma açılır ve genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluklarında hüküm verilebilir. Duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi hâlinde duruşma yapılmaz ve itiraz edilmemiş sayılır.

5. 7188 sayılı Kanun'la CMK'nin 253. maddesinde değişiklik yapılarak uzlaştırma kapsamına giren suçlar genişletilmiştir. Çalışma hayatını fazlasıyla etkileyeceğini düşündüğümüz bu değişiklik uyarınca artık şu suçlar da uzlaştırmaya tabidir: İş ve çalışma hürriyetinin ihlali

(TCK madde 117, birinci fıkrası; madde 119, birinci fıkrası (c) bendi), Güveni kötüye kullanma (TCK madde 155), Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK madde 165).